

KAUPUNKIMAISEN NUORISOTYÖN KEHITTÄMISVERKOSTO

Nuorisotyön kehittäminen monikulttuurisessa yhteiskunnassa

Yksinäisestä puurtamisesta kohti toimivia rakenteita ja verkostoja

Antti Kivijärvi
Tutkija
Nuorisotutkimusverkosto & Kanuuna-verkosto & UEF
28.9.2010

Esityksen rakenne

- 1) Nuorisotyö monikulttuurisesta näkökulmasta: minkälaisissa ympäristöissä työtä tehdään?
- 2) Nuorisotyö ja monikulttuurisuus – yksinäistä puurtamista
- 3) Nuorisotoimet "oppivina organisaatioina"
- 4) Johtopäätöksiä: kohti toimivia rakenteita ja verkostoja

Tutkimukset taustalla

- **Miina & Manu**
 - Nuorisotyöntekijöiden haastattelut (n=83) → "Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen"
 - Järjestökysely (n=146) → "Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisjärjestöjen toiminnassa"
 - Kysely nuorisotyöstä vastaaville (n=226) → "Tärkeäähän se olisi, mutta..."
- **Oma väitöstutkimus: kulttuuriset rajanvedot ylittävät ystävyssuhteet nuorten vapaa-ajalla**
 - Havainnointiaineisto nuorisotyöntekijöiden täydennyskoulutuksista Itä-Suomesta: "Local Youth Work as Subpolitics of Multiculturalism: Professional Educators Constructing New Local Rationales in Eastern Finland."
- **Kanuunan monikulttuurisen nuorisotyön kehittämishanke**
 - Havainnointiaineisto, haastattelut, dokumentit & verkkomateriaali 13 suuren tai keskisuuren suomalaisen kaupungin nuorisotyön kentillä

"Ontto" monikulttuurisuus

- Nuorisoalan toimijoiden asenteet pääosin myönteisiä
 - Monikulttuurisuus jo valmiiksi perusarvona ja luontevana osana toimintaa → mitä käytännössä?
- Monikulttuurisuus kiinnittyy herkästi maahanmuuttajiin → toiminnan "volyymi" on pieni
- Ei yhteisesti jaettua käsitystä siitä, mitä monikulttuurisuus tarkoittaa nuorisotyössä → myönteiset asenteet eivät konkretisoidu toiminnaksi

Yhteisesti jaettu ymmärrys monikulttuurisuudesta – onko sitä?

- Kansallinen monikulttuurisuuspolitiikka: linjaukset, strategiat ja lakitekstit?
 - Em. asiakirjat vähissä tai laadittu vasta viime vuosina (Kotouttamislaki 1999; Yhdenvertaisuuslaki 2004; Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011) → missä määrin ovat jalkautuneet kentälle?
- Kunnallinen nuorisotyö: strategiat/ohjelmat (4%) ja monikulttuurisuusasioista vastaavat henkilöt (2,5%) vähissä
- Nuorisojärjestöt: myös niukasti strategioita ja vastuuhenkilöitä (keskustasolla 9% ja 19% sekä piiri- ja paikallisyhdistyksillä 11% ja 20%)

Yhteisesti jaettu ymmärrys monikulttuurisuudesta – onko sitä?

- Silloittamattomat kuilut: vertikaaliset ja horisontaaliset katkokset organisaatioiden sisällä
 - Tieto ei aina kulje kentältä hallintoon ja päinvastoin → strategiat jäävät "vain papereiksi" & hallinto ei välttämättä ole tietoinen keskeisistä haasteista kentällä
 - Tieto ei aina kulje talolta tai alueelta toiselle → osaaminen ja onnistumiset jäävät yksittäisten työntekijöiden pääomaksi
 - Kulkeeko tieto esim. "avointa" ja kohdennettua työtä tekevien välillä?
- Ammatti- ja hallintokuntarajat ylittävä yhteistyö vielä vähäistä
 - Koulu, järjestöt, vastaanottokeskukset, maahanmuuttajayhdistykset, sosiaalitoimi, poliisi, urheiluseurat...
 - Jokainen organisaatio oppii ja kehittyy toisistaan erillään?

Yksinäistä puurtamista...

- Strategioiden ja työntekijöiden vähyys, kuilut sekä ammatilliset raja-aidat → monikulttuurisuuteen panostaminen "asialleen omistautuneiden" harteilla
 - Monikulttuurisuuden piiristä on mahdollista vetäytyä?
- Lopulta: ontto monikulttuurisuus/monikulttuurisuus maahanmuuttajina + yhteisten ymmärrysten ja linjausten puute = yksittäisten nuorisotyöntekijöiden muodostettava arjen ratkaisut ja toimintamallit nopeasti muuttuvissa tilanteissa
 - Monista paikoissa on löydettävissä vaikeasti artikuloitavaa "hiljaista tietoa"
 - Olennaista kysyä: miten yksinäisten puurtajien hiljainen tieto muuttuu käsitteellistetyksi kaikkien tiedoksi?

Oppiva organisaatio toimivina rakenteina ja verkostoina

- Ilman johdon sitoutumista (ja sen näyttämistä) organisaation kehittäminen/oppiminen on mahdotonta
- Tiedon tallentaminen yksilöiden ulkopuolelle → organisaation muistin kehittäminen
 - Hiljainen tiedon näkyväksi tekeminen ja käsitteellistäminen
 - Ohjelmatyö käytännön mallina → prosessi on vähintään yhtä tärkeä kuin lopputulos!
 - Henkilöstön & muiden toimijoiden kuuleminen ja osallistaminen
 - Työntekijöiden liikkuvuus/moniroolisuus ja vastarinta
 - Säännöllisten ja yhteisten kokoontumisten & koulutusten mahdollistaminen

Oppiva organisaatio toimivina rakenteina ja verkostoina

- Aikaa ja tilaa kehittämistyölle
 - Leipätyötä kahdeksan tuntia päivässä?
 - Voiko esim. nuorisotaloja pitää kiinni toiminnan kehittämisen kustannuksella?
- Kuilujen silloittaminen uusien rakenteiden ja verkostojen avulla
 - Vastuuhenkilön nimeäminen ja resurssien takaaminen
 - "Kerhotädistä" koordinaattoriksi johdon ja kentän välimaastoon → organisaation läpäisevien verkostojen luominen → säännöllisten tapaamisten ja kouluttamisen mahdollistaminen
 - Organisaation ulkopuolelle kurkottavat verkostot → tieto mitä koko alueella tapahtuu → säännölliset tapaamiset ja yhteistyömahdollisuuksien pohtiminen

Oppiva organisaatio toimivina rakenteina ja verkostoina

- Nuorisotoimien hierarkian madaltaminen
 - Johdon/hallinnon ja kentän fyysinen erillisuus ongelmana?
 - Erillisistä seminaareista kohti yhteisiä tapaamisia
 - Johdon tehtävänä päättää vai koordinoida?
- Monikulttuurisesta näkökulmasta kaikkien yhteistä tietoa
 - Työntekijävaihdot
 - Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden, harjoittelijoiden ja vapaaehtoisten rekrytointi
 - Tapahtumien ja teemailtojen järjestäminen
 - Toimipisteiden/yksiköiden välinen dialogi
 - Monikulttuurisuus irti maahanmuuttajista

Johtopäätöksiä: katse yksilöistä työyhteisöihin ja organisaatioihin

- Monikulttuurisuus näkökulmana ja yhteiskunnallisena muutosvaatimuksena
 - Irti yksittäisistä työntekijöistä ja maahanmuuttajien sopeuttamisesta
 - Marginaalista kaikkien yhteiseksi asiaksi
- Toiminnan kehittämistä rakenteiden ehdoilla
- Yksilöiden oppimista organisaatioiden sisällä
- Keinoja:
 - Johdon sitoutuminen; yhteinen keskustelu; kirjallinen tieto; ajan takaaminen; organisaation rakenteet & verkostot; tiedon (työntekijöiden) liikuttaminen; nuorisotoimet oppijina, ei ainoastaan opettajina